

Indiskrétnosti o Rousseauovi

Irena T. Slávińska

Jean Jacques Rousseau, duchovní otec Velké francouzské revoluce, který psal mimo jiné také učené traktáty o výchově, dal všem svým pět dětí, které měl s jakousi Terezou Levasseurovou, holčkou pro všechny, do sirotčince. Hra českého autora Josefa Boučka (roč. 1932), současného populárního filmového a televizního scénáristy, je zasvěcena právě tomuto velkému mysliteli Osvícenství a zároveň i bouřlivému období samotné revoluce, která brzy po jeho smrti propukla, a z vazeb mezi těmito tématy se snaží předat řadu myšlenek o současném světě. Dramatika přirozeně nezajímá tolik patos událostí, ~~jenž~~ ~~kteřý~~ je spíš věcí politiků, kteří potřebují hesla pro své standarty, ale zákulisí a privátní stránka tohoto šíleného období, které rádo spojovalo vznešenost s podlostí a dokázalo také být i směšné.

Děj své hry situoval J. Bouček na zámek hraběte de Girardina u Paříže, kde se Rousseau ukrýval před pronásledováním a kde také zemřel. Sem přijíždí Rousseauova žena Tereza Levasseurová, pokládající se za "první vdovu revoluce", aby získala mužovy listiny, které tam zůstaly. Spolu s ní přijíždí revoluční komisař Fontaine. Hra začíná jako detektivka, v průběhu vyšetřování vychází mimoděk najevo, že Rousseau nezemřel přirozenou smrtí, ale že byl zavražděn, a to pravděpodobně jedním z amantů své ~~Primitivní~~ ženy. Rousseau je již 15 let mrtev, ale Bouček ho zapojil do scénického jednání, aby komentoval a konfrontoval pravdu s výmyslem a Rousseauovy životní vize s revoluční přítomností, vzdálenou těmto ideálům.

Vyšetřování je ukončeno, ale kompromitující pravda o smrti ideologa revoluce - je zatušována.. Z ~~Ohledu~~ na dobré věci je prostě nepohodlná.

Tuto nepochybně ambiciózní a zajímavou českou hru jsme viděli v originální verzi díky návštěvě Státního divadla z Ostravy. Bylo to příjemné, neboť i když naše kraje po obou stranách hranic v mnoha

odvětvích intenzívně spolupracují, přesto k výměně divadelních představení nějak pořád nemůže dojít. ~~Jazyková bariéra xxxxxxxx~~ ~~zák~~ Třeba se něco přece jenom změní.

Jazyková bariéra se však ukázala být velkou překážkou. Tato hra totiž nemá tak vybudované scénické situace, aby se jich bylo možno domýšlet pohým okem, ale vyžaduje pilné sledování průběhu dialogu, s jeho střety, narážkami, vtipem atp., což se dařilo jen nepočetným bohemistům v hledišti. Vždyť i v polských hrách o komplikovaném období francouzské revoluce, přeplněných termíny a jmény, jako třeba u Stanisławy Przybyszewské, je třeba velké, vnitřní disciplíny, aby se divák adaptoval na mechanismus hry, a co teprve tady! V tiš-
téném programu se tedy mělo více dbát na ~~právnější~~ ^{zevrubnější} obsah děje, ~~tak~~ jak se to dělá v opeře, kde zpěváci vystupují často s různojazyčnými áriemi, nebo se postarat o sluhátka a překladatele, který by nekom-
promitoval autora, což je samozřejmě spojeno s dalšími náklady.

Představení by se tak mohlo líbit ještě víc. Takhle jeho inte-
lektuální ~~hodnota~~ hodnota zůstala ve sféře dohadů. Herecky mu nelze
nic vyčíst, inscenace je možná trochu statická, což vyplývá i z cha-
rakteru hry, jež je místy deklarativní a převerbálováná. Nejlepší
byl komisař Konventu Fontaine v interpretaci J. Čapky a rádi bychom
zaznamenali i Milenu Asmanovou v roli Terezy Levanseurové, Irenu Roz-
sypalovou jako služku Simonu a Františka Šece, který se ujal komentátor-
ské role starého Rousseua.

Trybuna Robotnicza, Katowice, 16. 11. 1987